

DATOS IDENTIFICATIVOS

Expresión gráfica: Sistemas de representación

Materia	Expresión gráfica: Sistemas de representación			
Código	P01G010V01301			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2º	1C
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Debuxo			
Coordinador/a	Fariña Busto, Maria Jose			
Profesorado	Alvarez Martinez, Inge Matilde Fariña Busto, Maria Jose Pajares Vales, Maria Teresa			
Correo-e	pepa@coag.es			
Web				
Descrición xeral	A materia pretende introducir o alumno/a no estudo dos sistemas de representación, establecendo a correspondencia coa representación espacial na obra artística.			

A necesidade de establecer unha linguaxe que sirva como medio de expresión e de comunicación tanto nos procesos de investigación sobre as formas, como na comprensión gráfica de bosquejos e proxectos artístico e técnicos, dá lugar ao nacemento do chamado Debuxo Técnico, termo no que se engloba o estudo dos sistemas de representación.

A materia introducirá o alumnado na resolución de problemas xeométricos e de simulación do espazo tridimensional no plano, achegándoo á representación da realidade próxima.

Competencias de titulación

Código	
A6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
A9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
A13	Coñecemento básico da metodoloxía de investigación das fontes, a análise, a interpretación e síntese. Analizar, interpretar e sintetizar as fontes
A14	Coñecemento dos instrumentos e métodos de experimentación en arte. Aprendizaxe das metodoloxías creativas asociadas a cada linguaxe artística
A25	Capacidade de (auto)reflexión analítica e (auto)crítica no traballo artístico.
A26	Capacidade de curiosidade e de sorpresa máis para alén da percepción práctica. Desenvolver a percepción mental para alén do retiniano
A36	Capacidade de documentar a produción artística. Utilizar as ferramentas e recursos necesarios para contextualizar e explicar a propia obra artística
A38	Capacidade heurística e de especulación para a realización de novos proxectos e estratexias de acción artísticas. Desenvolver a comprensión e especulación dos problemas artísticos na súa totalidade
A42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística
B1	Capacidade de xestión da información.
B2	Capacidade de comunicación. Capacidade para expoñer oralmente e por escrito con claridade problemas complexos e proxectos dentro do seu campo de estudo

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Coñecemento das relacións entre percepción, imaxinación e representación.	A6 A9 A13 A38	
Coñecementos básicos dos métodos de representación utilizados en arte.	A9 A14	
Coñecementos básicos de perspectiva.	A9 A14	
Coñecementos básicos da representación a escala.	A9 A14	
Capacidade básica para comprender procesos de representación.	A6 A26	
Capacidade para a visión espacial.	A6 A25	
Capacidade para a visualización e interpretación de representacións espaciais.	A14	B1 B2
Habilidades básicas de representación.	A36 A42	
Habilidades para aplicar sistemas de representación en procesos creativos.	A42	
Habilidade para manexar procesos de representación a escala.	A36 A42	
Habilidade para a interpretación de representacións espaciais	A42	

Contidos

Tema	
Tema 1. Unha historia da representación: a orixe da perspectiva.	O debuxo espacial na antigüidade. Desenvolvemento da teoría da perspectiva artificial: Filippo Brunelleschi. Leon Battista Alberti. Máquinas de debuxar. A representación espacial na obra de arte.
Tema 2. O espacio e o plano.	Proxeccións. Clases. Xeometría descriptiva: Sistemas de representación. Aplicacións: a representación do obxecto e do espacio.
Tema 3. Sistema cónico. Perspectiva cónica.	Fundamentos do sistema. Elementos fundamentais do sistema cónico.
Tema 4. Presentación e representación.	Instrumentos de medida e instrumentos de trazado. O papel. Formatos normalizados e dobrado. Medida e orden. Escalas: escala numérica e escala gráfica. Acotación.
Tema 5. A representación da realidade.	A realidade representada. Realidade e ficción: procesos e estudos previos a súa representación.
Tema 6. Sistema diédrico.	Elementos fundamentais do sistema diédrico. Representación do punto. Posicións do punto. Representación da recta: puntos notabeis da recta. Partes vistas e ocultas. Posición particulares da recta. Representación do plano. Recta situada nun plano. Rectas singulares dun plano.. Posicións particulares do plano. Interseccións: intersección de recta e plano. Intersección de planos.
Tema 7. Sistema cónico. Perspectiva cónica (continuación)	Representación do punto. Representación da recta. Métodos perspectivais: método directo. Método de trazas e punto de fuga. Representación do plano. Posicións do plano. Interseccións.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Sesión maxistral	10	0	10
Traballos de aula	44	0	44
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	28	28
Saídas de estudo/prácticas de campo	0	12	12
Estudos/actividades previos	0	13	13
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	37	37
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Toma de contacto cos estudantes e presentación da materia, enumerando os obxectivos que se perseguen, especificando os contidos, explicando a metodoloxía que se empregará e aclarando os criterios e formas de avaliación.
Sesión maxistral	Explicación dos contidos da materia de forma teórica, con apoio de información gráfica para a súa correcta comprensión.
Traballos de aula	Desenvolvemento de exercicios prácticos a partir dos coñecementos teóricos da materia obxecto de estudo, baixo a supervisión da profesora, con atención individualizada e posta en común global.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Desenvolvementos de exercicios que axuden a asentir os coñecementos adquiridos nas clases teóricas, con apoio da bibliografía especificada.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividade na que o estudante aplicará os seus coñecementos na realización de prácticas no exterior e visitas a exposicións.
Estudos/actividades previas	Preparación de exercicios e prácticas coa lectura de bibliografía e co estudo de documentación gráfica de referencia.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Desenvolvemento de exercicios prácticos de forma autónoma partindo das directrices dadas pola profesora e supervisión destes exercicios nas titorías.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	A realización de exercicios na aula implica un seguimento continuado e personalizado por parte da profesora, que supón tamén unha posta en común co conxunto do grupo o cun número limitado de estudantes, segundo as necesidades de cada un deles. Efectuarase un seguimento personalizado dos traballos que se realizan fóra da aula nas horas de titoría.
Traballos de aula	A realización de exercicios na aula implica un seguimento continuado e personalizado por parte da profesora, que supón tamén unha posta en común co conxunto do grupo o cun número limitado de estudantes, segundo as necesidades de cada un deles. Efectuarase un seguimento personalizado dos traballos que se realizan fóra da aula nas horas de titoría.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Resolución de exercicios vinculados directamente aos contidos teóricos da materia. Probas prácticas específicas que se desenvolveran na aula e que engloban os coñecementos adquiridos tanto nas leccións maxistras como nos exercicios e no dominio da representación a eles vinculado.	80 de la nota final.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Realización de exercicios fóra da aula que reflicten, de acordo cos contidos da materia, os coñecementos adquiridos na representación espacial sobre un soporte bidimensional.	20% de la nota final.

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación da materia será continuada, polo que tendrase en conta a evolución do estudante ao longo do curso. Condición necesaria pra a obtención dunha avaliación positiva será a asistencia as clases e a participación nas mesmas, así como a realización dos diversos exercicios prácticos, tanto os desenvolvidos na aula como os efectuados fora da mesma.

Para presentarse a convocatoria de Xullo, consistente no desenrolo duns exercicios na aula, será preciso a entrega previa dos exercicios do curso que se determinen.

A avaliación da materia será continuada, polo que se terá en conta a evolución de cada estudante ao longo do curso. A condición necesaria para a obtención dunha avaliación positiva será a asistencia ás clases e a participación nelas, así como a realización dos diversos exercicios prácticos, tanto os desenvolvidos na aula como os efectuados fóra dela.
Para presentarse á convocatoria de xullo, que consiste na realización duns exercicios na aula, será precisa a entrega previa de todos os exercicios desenvolvidos durante o curso.

Bibliografía. Fontes de información

DAMISCH, Hubert, **El origen de la perspectiva**, Alianza Editorial S.A.,

GONZALO GONZALO, Joaquín, **Sistema diédrico directo**, Editorial Dossat,

IZQUIERDO ASENSI, Fernando, **Geometría descriptiva**, Paraninfo,

IZQUIERDO ASENSI, Fernando, **Ejercicios de Geometría descriptiva**, Paraninfo,

RODRÍGUEZ DE ABAJO, F. Javier, **Geometría descriptiva. Sistema cónico**, Editorial Donostiarra,

RODRÍGUEZ DE ABAJO, F. Javier, **Geometría descriptiva. Sistema diédrico**, Editorial Donostiarra,

GÓMEZ MOLINA, J.J.(Coord.), **Máquinas y herramientas de dibujo**, Ediciones Cátedra,

ARNHEIM, Rudolf, **El poder del centro**, Alianza Editorial S.A.,

GOMBRICH, Ernst H., **La imagen y el ojo**, Alianza Editorial, S.A.,

KUBOVY, Michael, **Psicología de la perspectiva y el arte del Renacimiento**, Editorial Trotta,

NAVARRO DE ZUVILLAGA, Javier, **Imágenes de la perspectiva**, Editorial Siruela,

MERLEAU-PONTY, Maurice, **Fenomenología de la percepción**, Ed. Península/Edicions 62,

---

Recomendacións

Outros comentarios

É necesario o seguimento continuado da materia, repasando ao termo das clases os contidos cos que se estivo traballando e incidindo nos distintos exercicios levados a cabo ata a súa total comprensión. Planificaranse os exercicios que teñen que desenvolverse fóra da aula para que, no momento da entrega, estean totalmente terminados, revisados e se poida ter recapacitado sobre eles, de maneira que calquera cuestión que poida xurdir sobre poida ser aclarada de forma conveniente sen dúbidas ou improvisacións.
